

Sammanfattning

Utgivare

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU)

Publikationens namn

Utvärdering av den samhällsvetenskapliga högskoleutbildningen

Författare

Ullamaija Seppälä, Jussi Kivistö, Marko Joas, Viivi Kaikkonen, Teemu Rantanen, Terhi Rantanen, Teija Tiilikainen & Mirella Nordblad

Utvärderingen av den samhällsvetenskapliga högskoleutbildningen genomfördes 2019 och den gällde utvecklingen och profileringen av universitetens utbildningsutbud inom det samhällsvetenskapliga området. Utvärderingen fokuserade särskilt på examinas kompetensinriktning och arbetslivsrelevans. Utvärderingsfrågorna var följande:

1. Vilket är nuläget ifråga om utbildningsutbudet inom det samhällsvetenskapliga området?
2. Vilket är informationsunderlaget för utvecklingen av utbildningsutbudet?
3. Vilka processer och nätverk för utveckling av utbildningsutbudet finns det inom det samhällsvetenskapliga området?

I utvärderingen användes data på ett mångsidigt sätt: färdigt responsmaterial (Kandidatrespons, Karriäruppföljning av magistrar), Statistikcentralens material, material från självvärderingsenkäten för examensprogram och utbildningsområdet, fokusgruppintervjuer samt case-analys. Vid ett utvecklingsseminarium för den samhällsvetenskapliga högskoleutbildningen diskuterades utvärderingens preliminära slutledningar och idéer för hur man kunde svara på utvecklingsutmaningar. Seminariets resultat fungerade också som utvärderingsmaterial.

Enligt utvärderingen de centrala **styrkorna** inom den samhällsvetenskapliga högskoleutbildningen är:

- **Den samhällsvetenskapliga högskoleutbildningen är heltäckande både regionalt och innehållsmässigt.** Utbildning erbjuds vid åtta universitet. I de samhällsvetenskapliga examensprogrammen ingår ett brett spektrum av ämnen och vetenskapsområdets profil är mångsidig. Trots vissa överlappningar är den regionala och innehållsmässiga diversiteten en styrkefaktor inom det samhällsvetenskapliga området.
- **Arbetslivsrelevansen för kandidat- och magisterprogrammen inom det samhällsvetenskapliga området är på en god nivå.** De allmänna färdigheter som studierna ger, såsom bred kompetens, analys- och problemlösningsfärdigheter och kritiskt tänkande, svarar väl mot arbetsgivarnas önskemål inom det samhällsvetenskapliga området och på det föränderliga arbetslivets kompetensbehov.

- **Examensprogrammen inom området är väl sammankopplade med universitetens strategier och profiler.** Samhällsvetenskaperna ingår antingen som ett fokusområde eller som ett genomgripande tema i universitetens strategier.
- **Forskningens koppling till utbildningsutbudet och utbildningen ger möjligheter att utnyttja tvåstegsmodellen i examensstrukturen.** Den allt större bredden i kandidatexamina i kombination med de mer inriktade magisterexamina som följer forskningsprofilen öppnar nya möjligheter för universiteten också inom det samhällsvetenskapliga området. De specialiserade magisterprogrammen som baserar sig på de nyaste forskningsrönen utgör en motvikt till de breda kandidatprogrammen.

De centrala **utvecklingsrekommendationerna** för den samhällsvetenskapliga högskoleutbildningen är:

- **Samordning av examensprogram och samarbete mellan universiteten bör utökas och utvecklas** när det gäller antagning av studerande, undervisningsplaner och examensstrukturer. Mera vikt än i nuläget bör också läggas på flexibilitet i biämnessamarbetet och studier vid andra universitet. I utveckling av undervisningsplaner bör beaktas att de studerande kan lätt jämföra innehållet i examina.
- **Profilering av examensprogram och profilering inom studieområden utgående från egna styrkor och centrala forskningsteman bör främjas.** Examensprogrammets profiler bör göras synliga för sökande och studerande. Utgångspunkterna för profilering av forskning och av utbildning är i princip olika. I profilering av utbildning är de regionala och nationella uppgifterna i en framträdande roll. När det gäller forskning eftersträvas i första hand en internationellt hög nivå. Dessa skillnader bör beaktas tydligare än nu i diskussionen om åtgärder gällande profilering.
- **Studerande har utmaningar med att uppfatta examinas arbetslivsrelevans och identifiera sitt eget kunnande särskilt inom generiska studieområden inom samhällsvetenskaperna.** Paradoxalt nog verkar det som om samhällsvetenskapliga examina har en hög arbetslivsrelevans just därför att de är generiska, men samtidigt anser studerande att bristen på praktisk anknytning i studierna är problematiskt. Det är nödvändigt att i examensprogrammen förtydliga för de studerande vilken kompetens och vilka färdigheter examensprogrammet ger och tydligt beskriva dem i kompetensmålen för examensprogrammet. Studerandes förmåga att identifiera sitt eget kunnande bör stödjas bättre.
- **Helheten ifråga om organisering av kontinuerligt lärande och prognostisering av kompetensbehov är splittrad.** Examensutbildning och kontinuerligt lärande bör granskas som en helhet vad gäller prognostisering av utbildningsbehov. Detta skulle göra det lättare att på ett övergripande sätt utveckla arbetsfördelning, roller och former ifråga om examensutbildning och kontinuerligt lärande. Medborgarnas jämlikhet när det gäller möjligheter till kontinuerligt lärande bör ha en central roll då beslut fattas om tillgången på utbudet och om avgifter.

Nyckelord: arbetslivsrelevans, det samhällsvetenskapliga utbildningsområdet, högre utbildning, högskolor, internationalisering, kompetensinriktning, kontinuerligt lärande, profilering, styrning av högre utbildning, universitet, utbildningsutbud, utvärdering.